

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2007-1-90 (Muafiyet)
Karar Sayısı : 07-66/812-307
Karar Tarihi : 22.8.2007

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10

Başkan : Tuncay SONGÖR (İkinci Başkan)
Üyeler : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI, M. Sıraç ASLAN
Süreyya ÇAKIN, Mehmet Akif ERSİN

B. RAPORTÖRLER: Cengiz SOYSAL, Çiğdem ÜNAL

**C. BAŞVURUDA
BULUNAN**

20

- Shell & Turcas Petrol A.Ş.
Temsilcisi Av. Ebru TUKUR
Salih Tozan Cad. Gülbahar Mah. No:18 B Blok
Karamancılar İş Merkezi
Esentepe - İstanbul
- Mobil Oil Türk A.Ş.
Temsilcisi Av. Gamze ÇİĞDEMTEKİN
Maya Akar Center Büyükdere Cad. No:100/28
34394 Esentepe – İstanbul

D. TARAFLAR

30

- Shell & Turcas Petrol A.Ş.
Salih Tozan Cad. Gülbahar Mah. No:18 B Blok
Karamancılar İş Merkezi Esentepe - İstanbul
- Mobil Oil Türk A.Ş.
Pakpen Plaza Sahrayı Cedit Mah. Halk Sok. No:40-44
81080 Kozyatağı - İstanbul

E. DOSYA KONUSU: Shell&Turcas Petrol A.Ş. ve Mobil Oil Türk A.Ş. tarafından, İstanbul Çekmece, İskenderun ve Antalya'da üç akaryakıt depolama tesisinin işletilmesi amacıyla kurulan Çekisan Depolama Hizmetleri Ltd. Şti.'ne ve İşletme Sözleşmesi'ne ilişkin menfi tespit belgesi verilmesi/muafiyet tanınması talebi.

40

F. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 2.8.2007 tarih ve 5185 sayı ile giren başvuru üzerine 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4., 5. ve 8. maddeleri uyarınca yapılan ön inceleme sonucunda düzenlenen 17.8.2007 tarih ve 2007-1-90/MM-07-CS sayılı Muafiyet Ön İnceleme Raporu, 17.8.2007 tarih ve REK.0.05.00.00-130/158 sayılı Başkanlık önergesi ile 07-66 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

50

G. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda; Shell & Turcas Petrol A.Ş. ve Mobil Oil Türk A.Ş.'nin taraf olduğu "Çekisan Depolama Hizmetleri Limited Şirketi

İşletme Sözleşmesi" çatısı altında oluşturulan ortak girişimin, kurucu teşebbüslerinin Türkiye akaryakıt dağıtım pazarında birbirleriyle rakip olmaları nedeniyle rekabetin kısıtlanması sonucunu ortaya çıkarabilecek bir işbirliği doğurduğu için 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamına gireceği ve dolayısıyla söz konusu oluşuma menfi tespit belgesi verilmesinin mümkün olmadığı, bununla birlikte bu işbirliğine Kanun'un 5. maddesinde sayılan şartları taşıması nedeniyle muafiyet verilmesinin uygun olacağı ifade edilmektedir.

60 H. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

H.1. Taraflar

Bildirim konusu Çekisan Depolama Hizmetleri Ltd. Şti. (Çekisan)'nin ve ortaklık anlaşmasının kuruluş aşamasında tarafları Mobil Oil Türk A.Ş. (Mobil) ve The Shell Company of Turkey Limited (Shell)'dir. Her iki ortağın şirketteki payı %50'dir.

H.1.1. Mobil

70

Mobil'in faaliyetlerini 1996 yılında başlayan süreçte BP/Mobil Corporation Ortak Girişimi yürütmeye başlamış, daha sonra Exxon/Mobil birleşmesi sürecinde ise 1999 yılında ortaklığın feshedilmesi yönünde karar alınmıştır. Türkiye'de de 17.11.2000 tarihli başvuru ile BP/Mobil ortaklığının feshedilmesi işlemi Kurul'a bildirilmiş ve bu fesih işlemine Rekabet Kurulu izin vermiştir. Söz konusu tasfiyenin sonuçlandırılması, mal varlıklarının devir işlemlerinin ardından gerçekleştirilecektir. Bununla birlikte, söz konusu tesiste Mobil'in sahip olduğu haklar mevcut durumda BP Petrolleri A.Ş. (BP) tarafından kullanılmaktadır. Dolayısıyla, işlemin tarafı olarak Mobil kabul edilmiş olmakla birlikte, ortaklığın pazara etkilerine ilişkin değerlendirmelerde malvarlığı devri gerçekleşmediği için sadece kullanıcı konumunda olan BP dikkate alınmıştır.

80

H.1.2. Shell & Turcas Grubu

Kurul'un 2.2.2006 tarih ve 06-08/103-29 sayı ile onay verdiği birleşme işlemi ile Turcas Petrol A.Ş. (Turcas)'nin Shell ile akaryakıt dağıtım pazarındaki faaliyetlerini Shell Turcas Petrol A.Ş. (Shell&Turcas) unvanlı ortak girişim çatısı altında birleştirdiği ve Çekisan'daki hisselerini Shell&Turcas'a devrettiği görülmektedir.

90

H.2. ANLAŞMANIN İÇERİĞİ

Bildirim konusu işlem, Shell ile Mobil tarafından Çekmece/İstanbul'da, İskenderun'da ve Antalya'da sırasıyla Trakya Bölgesine, İskenderun ve çevresine ve Antalya-Burdur-Isparta çevresine hizmet etmek üzere üç ayrı akaryakıt depolama tesisi işletmek üzere bir ortak girişim kurulmasını içermektedir.

Taraflarca, söz konusu ortak girişimin kurulması amacına ilişkin olarak; Shell'in İstanbul Çekmece'de bulunan depolama tesislerinin, bir üçüncü şahıs arazisi üzerinde kalması nedeniyle, her an tahliye edilmesi riski ile karşı karşıya kaldığı, böylece, Shell'in İstanbul'un Avrupa yakasındaki ve Trakya Bölgesi'ndeki

100

110 bayilerine düzenli olarak ürün ikmal etmesinin tehlikeye girdiği belirtilmiştir. Bu nedenle Shell'in, Mobil'e tesislerini kullanma teklifinde bulunduğu, bu teklife ilişkin görüşmeler neticesinde, Shell'in Mobil'in tesislerini kullanmasına yönelik karara varıldığı, bununla birlikte, Mobil'in Shell'in İskenderun'daki depolama tesislerinden yararlanması yönünde anlaşmaya varıldığı ifade edilmiştir. Ayrıca, Mobil'in, Antalya'daki depolama tesislerinin turistik alanda kalması gerekçesiyle Belediye tarafından kapatılması sonucunda Antalya'da ikmal sıkıntısının doğduğu, bu sıkıntının giderilmesi ve Shell'in de Antalya bölgesinde ürün ikmal

Kurulan ortak girişimin amaç ve niteliği şu şekilde özetlenebilir:

- 120
- İstanbul Avrupa yakası ve Trakya bölgesinde, İskenderun bölgesinde ve Antalya yöresinde tarafların bayilerine ve müşterilere en süratli ve ekonomik bir şekilde ürün ikmalinin sağlanması,
  - İlgili çevre, sağlık ve güvenlik standartlarının en verimli şekilde yerine getirilmesi ve bu husustaki çalışmaların kaynak israfını önleyecek şekilde yapılması ve dolayısıyla bayilerin ikmal ve işletme masraflarının azaltılması ve
  - Ortak girişimin kapasitesinin elverdiği ölçüde üçüncü kişilere depolama hizmeti verilmesi

130 Yapılan bildirimde ortak girişimin kapasitesi sınırları içinde ve objektif ihtiyaç kriterlerine uygun olarak üçüncü kişilere de depolama hizmeti sunabileceği ifade edilmiş, hali hazırda Total Oil Türkiye A.Ş.'ye Çekisan tarafından hizmet verildiği belirtilmiştir.

H.3. İlgili Pazar

H.3.1. İlgili Ürün Pazarı

140 Bildirime konu ortak girişimin faaliyet alanının akaryakıt ürünlerinin depolanmasına ilişkin olduğu ve ortak girişimin 'Lisanslı Depoculuk' faaliyeti göstereceği, lisanslı depoculuğun 5015 sayılı Kanun'da ayrı bir piyasa faaliyeti olarak belirlendiği görülmektedir. Böylelikle, her ne kadar akaryakıt dağıtım faaliyetinin tamamlayıcı bir unsuru olsa da depolama faaliyetleri ayrı bir pazar olarak ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle bu dosya çerçevesinde ilgili ürün pazarı "akaryakıt depolama faaliyetleri" olarak belirlenmiştir.

H.3.2. İlgili Coğrafi Pazar

150 İlgili coğrafi pazarın, her depolama tesisinin bulunduğu coğrafi konum ve bu tesislerin sahip olduğu nakliye maliyetlerine göre belirlenebilecek "ikmal yapabilme mesafesi" dikkate alınarak belirlenmesinin doğru bir yöntem olacağı değerlendirilmektedir. Hiç şüphesiz belirli bölgelerdeki depoların oluşumuna ilişkin değerlendirmelerde bu bölgelerin özel durumlarını da dikkate almak

gerekmektedir. Daha önceki çeşitli Kurul kararlarında akaryakıt dağıtım hizmetine ilişkin coğrafi pazar tüm Türkiye olarak belirlemiş olsa da, depoculuk faaliyetlerinde özellikle dosyanın niteliğine göre daha dar coğrafi pazar çizilmesi gerekebilecektir. Nitekim bildirim konu ortaklık çerçevesinde işletilmekte olan depolardan biri Trakya bölgesine yapılan ürün arzında kullanılmaktadır. Bu bölgeye yapılacak satışlarda deniz yoluyla gelen ürünün öncelikle deniz kıyısındaki depolara aktarılması gerektiği dikkate alındığında etkilenen bu depoya ilişkin coğrafi pazar "Trakya Bölgesi/Avrupa Yakası" olarak kabul edilmiştir. Diğer iki depo ise Antalya ve İskenderun'dadır. Bu depolara ilişkin coğrafi pazarlar da, bildirim formundaki bilgiler ışığında bu dosya kapsamında 'İskenderun ve çevresi' ve Antalya yöresi (Antalya çevresi, Burdur ve Isparta civarı) olarak belirlenmiştir.

H.4. Değerlendirme

4054 sayılı Kanun'da ortak girişim kavramına yer verilmemiş olmasına karşın, mezkûr Kanun'un 7. maddesine dayanılarak çıkarılan 1997/1 sayılı Tebliğ'in "Birleşme ve Devralmalar Sayılan Haller" başlıklı 2. maddesinin (c) bendinde ortak girişimlerden bahsedilmektedir. Belirli bir ortak girişim yapısını tanımlayan bent, şu şekildedir:

"Amaçlarını gerçekleştirmek üzere işgücü ve malvarlığına sahip olacak şekilde bağımsız iktisadi bir varlık olarak ortaya çıkan ve taraflar arasındaki veya taraflarla ortak girişim arasındaki rekabeti sınırlayıcı amacı veya etkisi olmayan ortak girişimler,"

Söz konusu hükümdeki tanıma uyan ortak girişimler, 4054 sayılı Kanun'un 7'nci maddesi çerçevesinde teşebbüsler arasındaki özel bir birleşme veya devralma hali kabul edilerek, anılan Tebliğ kapsamında izne tabi tutulmuştur. Bu tip ortak girişimler yoğunlaşma doğurucu kabul edilmekle birlikte, bazı ortak girişimlerin yapısal bir birliktelik yerine, rakip teşebbüslerin belli alanlarda işbirliğine gitmelerini sağlamaya yönelik kurulduğu görülmektedir. Bu tip işbirliği doğurucu ortak girişimlerin, işbirliği doğuran anlaşmalar olarak Kanun'un 4. maddesi kapsamında bir değerlendirmeye tabi tutulmaları gerekmektedir.

Üretim ve alımı konu edinen işbirliği anlaşmalarının toplam maliyetlerde bir derece benzerliklere yol açabildiği gözlemlenmektedir. Bu durumun belirgin olduğu ve tarafların işbirliği alanında faaliyetlerini önemli ölçüde birleştirdikleri durumlarda, fiyatlar ve arz miktarları konusunda kolayca koordinasyon içine girebilecekleri ve bu durumun da rekabeti kısıtlayabilecek nitelikte olduğu söylenebilir.

Yatay işbirliği anlaşmaları, fiyat tespiti, arz miktarının belirlenmesi, pazar veya müşteri paylaşımı gibi rekabeti kısıtlayıcı nitelikte unsurlar içerebileceğinden, rekabet hukukunu ilgilendirmektedir. Bu tür sakıncalarının yanı sıra, yatay işbirliği anlaşmalarının riskin paylaşılması, maliyetlerin azalması, know-how paylaşımı, teknolojik gelişimin hızlanması gibi bazı ekonomik faydalar sağladığı da söylenebilir.

4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında yapılacak analizin başlangıç noktası, işbirliğinin etkili olduğu pazarda tarafların konumlarını belirlemektir.

Anlaşma taraflarının toplam pazar paylarının düşük olduğu durumlarda işbirliğinin rekabeti kısıtlama olasılığının oldukça düşük olduğu belirtilmektedir. Bu tespit yapılırken kuşkusuz pazarın analiz edilmesi, diğer aktörlerin pazar paylarının ve pazardaki yoğunlaşma oranının da dikkate alınması gerekmektedir.

H.4.1. Menfi Tespit Değerlendirmesi

210

Çekisan Depolama Hizmetleri Limited Şirketi'nin Shell&Turcas ve Mobil arasında Çekmece, İskenderun ve Antalya terminallerinin ortak işletilmesine yönelik bir işbirliği anlaşması niteliğinde ortaya çıktığı görülmektedir. Çekisan'da Shell&Turcas ve Mobil'in hisseleri %50 oranındadır ve şirket bu iki teşebbüsün ortak kontrolü altındadır. Bu işbirliğinin yürütülmesini teminen taraflarca akdedilen 'Çekisan Depolama Hizmetleri Limited Şirketi İşletme Sözleşmesi'nde de; Çekisan'ın 'Müdürler Kurulu' denetim ve kontrolünde yönetileceği ve bu kapsamda herhangi bir kullanıcıya (Shell&Turcas ya da Mobil) özel bir tercih verilmeden her iki kullanıcının da genel menfaatleri dahilinde işletmenin yürütüleceği belirtilmiştir.

220

Söz konusu ortak girişimin tarafları olan Shell&Turcas ve BP'ye bakıldığında, her bir ortağın Türkiye akaryakıt dağıtım pazarında faaliyet göstermeye devam ettikleri, sadece belli bölgelere hizmet vermek amacıyla kurulması gereken depolama tesisleri konusunda işbirliği içine girmek için Çekisan'ı kurdukları görülmektedir. Başka bir ifadeyle Çekisan, piyasada bir akaryakıt dağıtım firmasının bütün fonksiyonlarını yerine getirmek amacıyla kurulmuş tam işlevsel bir teşebbüs olmayıp, ana işlevi kurucu firmalarına depolama hizmeti vermekten ibaret olan bir yapıya sahiptir. Bununla birlikte, her ne kadar kurucu teşebbüslere hizmet vermek üzere kurulmuş ise de, EPDK tarafından lisansa tabi tutulması nedeniyle Çekisan'ın lisanslı depoculuk faaliyeti yapacağı görülmektedir.

230

Belirli bir bölgede de olsa, birbirine rakip olan firmaların mallarının depolanacağı tesisin işletimini birlikte yapmaları, bu firmalar arasında rekabetin kısıtlanmasına yol açabilecek koordinasyon riskleri taşımaktadır. Kanun'un 4. maddesi, *doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmaları* hukuka aykırı ve yasak ilan etmektedir. Kurucu firmaların Türkiye pazarındaki pazar payları toplamının %(...) civarında oluşu, her ne kadar depo kurulabilecek alanlarda bazı kısıtlar olsa da teşebbüslerin kendilerine ait depoları tek başlarına da kurmalarının mümkün olduğu (başka bir ifadeyle depo tesisinin tek bir teşebbüsün üstlenemeyeceği büyüklükte bir yatırım gerektirmediği), depolama konusundaki lojistiğe yönelik işbirliklerinin sektörde başka ortaklıklar (Ambarlı ve ATAŞ depoları) ile de yer almasının ağ etkisi yönüyle koordinasyon riskini daha belirginleştirdiği gibi hususlar da dikkate alındığında; Mobil (BP), Shell&Turcas ortaklığında faaliyetlerini sürdürmekte olan Çekisan'ın Kanun'un 4. maddesinde belirtilen rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama etkisini doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar tanımına uyduğu görülmektedir. Bu nedenle de söz konusu oluşuma Kanun'un 8. maddesi kapsamında menfi tespit belgesi verilemeyeceği değerlendirilmektedir.

240

250

H.4.2. Bireysel Muafiyet Değerlendirmesi

Başvuru konusu ortak girişim anlaşmasının, 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi uyarınca yapılan bireysel muafiyet değerlendirilmesine aşağıda yer verilmiştir:

a) Malların üretim veya dağıtım ile hizmetlerin sunulmasında yeni gelişme ve iyileşmelerin ya da ekonomik veya teknik gelişmenin sağlanması

260

Kanun'un 4. maddesi kapsamında olan bir anlaşma rekabet hukuku çerçevesinde ele alınırken, ürünün üretim veya dağıtımında gelişmeye ya da ekonomik veya teknolojik gelişmeye katkı sağlanıyorsa, rekabeti kısıtlayıcı etkiler göz ardı edilebilmektedir. Muafiyet incelemesinin daha sonraki aşamalarında ise tarafların, bu tür olumlu sonuçların işbirliği sayesinde gerçekleştiğini ve rekabeti daha az kısıtlayan araçlarla bu sonuçlara ulaşılmamasının mümkün olmayacağını gösterip göstermedikleri değerlendirilmektedir.

270

Kanun'un 5. maddesinin (a) bendinde yer alan muafiyet şartlarından ilkinin taşıdığı unsurları şu şekilde sıralamak mümkündür:

- bir malın ya da hizmetin dağıtımında iyileşme ve gelişme,
- bir malın ya da hizmetin üretiminde iyileşme ve gelişme,
- teknolojik gelişmenin sağlanması,
- ekonomik gelişmenin sağlanması

280

Bununla birlikte, Avrupa Komisyonu uygulamalarında, muafiyete konu olan anlaşmaların çevreye ve sosyal hayata etkileri de dikkate alınmakta ve bu etkiler "*teknolojik gelişme*" başlığı altında mütalâa edilmektedir.

290

Başvuru konusu ortak girişim tarafından işletilen üç depolama tesisi ile çevre, sağlık ve güvenlik standartlarının en verimli şekilde yerine getirileceği, bu çerçevedeki çalışmaların kaynak israfını önleyecek nitelikte yapılmasının amaçlandığı ifade edilmektedir. Ortak girişimin tarafı olan şirketlerin İstanbul, Antalya ve İskenderun'da ayrı ayrı depolar kurması yerine, her bir bölgede ortaklaşa kuracakları depoları ortak işletmeleri, maliyet avantajları yanında çevreye etkileri bakımından da olumlu niteliktedir. Söz konusu tesislerin yukarıda belirtilen özellikleri bünyesinde barındıran bir bölgede kurulmasının, bireysel muafiyet koşullarından ilki olan teknolojik gelişmeye katkıda bulunduğu söylenebilir.

300

Bütün bu özelliklerin yanı sıra, başvuru konusu anlaşma ile İstanbul Çekmece'de kurulmuş olan akaryakıt depolama tesislerinin; İstanbul'un Avrupa Yakası ve Trakya Bölgesi'nde faaliyet gösteren akaryakıt istasyonlarına kesintisiz ve düzenli akaryakıt nakliyesinin yapılmasına imkan vermesi ve söz konusu akaryakıt nakliye maliyetlerini de düşürmek suretiyle markalar arası rekabeti olumlu biçimde etkileyeceği, bu etkileşim sonucu artan rekabetin ise teknolojik ve ekonomik gelişmeye katkıda bulunacağı görülmektedir.

b) Tüketicinin bundan yarar sağlaması

Kanun'un 4. maddesi anlamında rekabeti sınırlayıcı etkileri olan bir anlaşmanın muafiyet alabilmesi için aranan ikinci koşul, yukarıda sıralanan ekonomik yararlıardan tüketicilerin de faydalandırılmasıdır.

- 310 Çekisan bünyesinde işletilecek olan üç ayrı bölgedeki akaryakıt depolama tesislerinin nakliye maliyetlerinde sağlayacağı avantajın, akaryakıt istasyonu sahiplerine düzenli akaryakıt temini, tüketicilere ise akaryakıt istasyonlarında sağlanacak daha üst düzey hizmet ve kalite olarak geri dönecek olması nedeniyle; başvuru konusu anlaşmanın 4054 sayılı Kanun'un 5'inci maddesinin (b) bendinde sayılan koşullara uygun olduğu anlaşılmaktadır.

c) İlgili piyasanın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmaması

- 320 Esas itibarıyla bu koşul, *hakim durum* ve *pazar gücü* kavramları ile daha yakından ilişkilidir. Hakim durumun ya da yüksek pazar gücünün söz konusu olduğu durumlarda anti-rekabetçi etkiler yaratan bir yatay anlaşmaya muafiyet verilmesi zorlaşmaktadır. Bu nedenledir ki, bu koşulun değerlendirmesi yapılırken ön plana çıkan nokta, pazarın yapısal özellikleri olmalıdır. Çünkü, anlaşmaya taraf olan teşebbüslerin piyasa payı ile piyasadaki rekabetin etkilenmesi arasında, doğrudan bir ilişki bulunmaktadır. Teşebbüslerin piyasa payı ne kadar yüksekse, ilgili piyasanın anlaşmadan etkilenme olasılığı da o nispette artmaktadır.

- 330 Türkiye akaryakıt dağıtım pazarı ele alındığında, anlaşmanın tarafı olmayan POAŞ'ın lider konumda olduğu ve anlaşmanın taraflarının toplam pazar payının ise %(...) civarında olduğu görülmektedir. Bu noktada, kurucu teşebbüslerin dağıtım pazarında ciddi bir pazar payı olmakla birlikte, sektörün geri kalanında %(...)’lik pay ile Petrol Ofisi’nin ve %(...)’lik pay ile OPET’in (OPET’de ortak kontrol hakkına sahip olan Koç Grubu aynı zamanda TÜPRAŞ’ı da özelleştirme yoluyla devralmıştır) bulunduğu görülmektedir.

Tablo 2 - Akaryakıt Dağıtım Şirketleri Türkiye Depolama Kapasiteleri Payları

Firma	Payı (%)
Shell&Turcas	(...)
The Shell	(...)
Opet	(...)
POAŞ	(...)
Ambarlı Depolama	(...)
Çekisan	(...)
Total	(...)
ATAŞ	(...)
Diğer	(...)
Toplam	(...)

- 340 Yukarıdaki tablodan da görüldüğü üzere, kurucu firmaların (BP, Shell&Turcas) toplam kapasiteleri, lisanslı depolama alanında toplam Türkiye kapasitesinin yaklaşık %(...)’sini oluşturmaktadır. İlgili coğrafi pazarı olarak belirlenen bölgeler açısından bakıldığında ise Çekisan’ın Antalya yöresindeki payının %(...), İskenderun civarındaki payının %(...), Trakya bölgesindeki payının ise %(...) olduğu görülmektedir. İskenderun civarı olarak belirlenen bölgenin içinde olmamakla birlikte Shell&Turcas ve BP’nin ortağı olduğu ATAŞ deposu oldukça

350 yüksek bir depolama kapasitesine sahip olmakla birlikte, İskenderun deposunun kapasitesinin düşük olduğu dikkate alındığında, söz konusu ortak girişimle oluşacak yapı gerek depolamaya, gerekse akaryakıt dağıtımına ilişkin ülkenin bütününde ya da bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmasına yol açacak bir durum oluşmadığı görülmektedir.

d) Rekabetin (a) ve (b) Bentlerindeki Amaçların Elde Edilmesi İçin Zorunlu Olandan Fazla Sınırlanmaması

360 Çekisan'ın Shell ve Mobil tarafından üç ayrı bölgede yer alan tesislerin iki teşebbüsün işbirliği ile ortak işletilmesinin, kaynakların ve altyapının daha etkin kullanılması ve böylece tarafların maliyet avantajı elde etmelerinin sağlanması amacıyla gerçekleştirildiği görülmektedir. Taraflarca gönderilen ortak girişime ilişkin bildirimde, Çekisan'ın bağımsız depoculuk işi yapmak amacıyla değil, öncelikle hissedarları ve daha sonra da kapasitenin elverdiği ölçüde üçüncü kişilerin ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kurulduğu belirtilmektedir. Dolayısıyla, kuruluş aşaması ele alındığında Çekisan'ın, öncelikli olarak kuruculara hizmet verme amacı taşıyan ve bağımsız bir iktisadi varlık özelliği taşımayan bir yapıya sahip olduğu anlaşılmaktadır.

370 Öte yandan, her ne kadar bağımsız depoculuk yapması amacıyla kurulmasa da, kuruculardan ayrı bir tüzel kişilik olarak ortaya çıktığı için Çekisan'ın depoculuk faaliyetlerini ancak lisans almak yoluyla gerçekleştirebileceğinin EPDK tarafından belirtildiği ve bunun üzerine de Çekisan Depolama Hizmetleri Ltd. Şti. için EPDK'dan depolama lisansı alındığı ifade edilmiştir.

380 Çekisan'a ilişkin değerlendirmede değişken olarak ortaya çıkan bir başka husus da, yine lisanslı depoculuk faaliyetleriyle bağlantılı olarak piyasa yapısıdır. Daha önce de belirtildiği üzere, Kanun'un 4. maddesi kapsamına giren bir durumun 5. maddesi kapsamında muafiyet alabilmesi için, anlaşma ile beklenen faydalara ulaşırken rekabetin gereğinden fazla kısıtlanmaması gerekmektedir. Başka bir ifadeyle, birbirine rakip olan teşebbüslerce yapılan işbirliğinin ulaşılmak istenen amaç için gerekli olduğunun ortaya konması önemlidir. Çekisan'ın kuruluş amacına bakıldığında, akaryakıt dağıtım faaliyetleri için belirli alanlarda depolama kapasitesine ihtiyaç duyan teşebbüslerin hem maliyet avantajı sağlamak, hem de kısıtlı depolama alanlarını en etkin şekilde kullanmak amacı taşıdıkları söylenebilir. Bunun yanında, 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu'nun 16. maddesi dağıtım firmalarına zorunlu stok tutma yükümlülüğü getirmektedir ki, bu da söz konusu firmalar için –en azından mevcut durumda- belirli bir depolama kapasitesine sahip olma gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır.

390 Bununla birlikte, söz konusu anlaşma ile bir takım ekonomik etkinlikler yaratılmış olduğu ve mevcut piyasa koşulları içinde Çekisan'ın gerek günümüze kadar süre gelen işleyişi ve gerekse mevcut piyasa koşullarında tarafların ulaşmak istedikleri ekonomik etkinlik amacına yönelik olarak uygun bir yapıda olduğunun kabul edilmesi yerine olacaktır. Hiç şüphesiz, gerek Çekisan'daki ortaklık ve gerekse Ambarlı ve ATAŞ'taki diğer benzer ortaklıkların koordinasyon riski içermesinin ötesinde fiili olarak rekabeti engelleyici etki yapmaya başlamaları hali, taraflara verilen muafiyetin geri alınması için bir gerekçe oluşturacaktır.

I. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre;

400

1. Shell & Turcas Petrol A.Ş., Mobil Oil Türk A.Ş.'nin taraf olduğu "Çekisan Depolama Hizmetleri Limited Şirketi İşletme Sözleşmesi" ile oluşturulan ortak girişimin, adı geçen kurucu teşebbüslerinin Türkiye akaryakıt dağıtım pazarında birbirleriyle rakip olmaları nedeniyle rekabetin kısıtlanması sonucunu doğurabileceğine, bu nedenle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesine aykırılık teşkil eden oluşuma menfi tespit belgesi verilemeyeceğine,

410

2. Bununla birlikte 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi çerçevesinde başvuru konusu işleme bireysel muafiyet tanınmasına

OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.